

KATALOG ZNANJA

1. IME STROKOVNEGA MODULA: VAROVANJE ZDRAVJA IN OKOLJA (VZO)

2. OPREDELITEV STROKOVNEGA MODULA

Modul Varovanje zdravja in okolja opremlja dijake s temeljnim znanjem in praktičnimi veščinami, potrebnimi za varovanje zdravja in okolja v delovnem procesu. Skozi ta modul se bolničarji-negovalci naučijo varovati svoje zdravje in zdravje uporabnikov, prepoznovati tveganja, zagotavljati varno in zdravo okolje ter trajnostno ravnati.

Poklicne kompetence, ki jih dijaki razvijejo v okviru modula, so načela zdravega načina življenja, spodbujanje uporabnikov k zdravemu načinu življenja, prepoznavanje potencialne nevarnosti in tveganja na delovnem mestu in izbiranje ustreznih varnostnih ukrepov. Dijaki se naučijo pravilno uporabljati različne vrste osebne varovalne opreme, kar je ključno za zaščito njihovega zdravja in zdravja uporabnikov ter preprečevanje prenosa okužb. Pridobijo znanje o ločevanju in varnem odlaganju različnih vrst odpadkov ter se zavedajo pomena varovanja okolja in trajnostnega ravnanja. Učni cilji modula so zasnovani tako, da bolničarji-negovalci pridobijo znanja in veščine, ki so neposredno uporabne v njihovem vsakdanjem delovnem okolju.

Modul Varovanje zdravja in okolja je tesno povezan z naravoslovnimi moduli ter strokovnimi moduli Nega in oskrba, Nega in oskrba pri najpogostejših bolezenskih stanjih, Gospodinjstvo, Etika in komunikacija ter Prva pomoč. Vsi skupaj prispevajo k celovitemu razumevanju in izvajanju storitev nege in oskrbe, kar dijakom omogoča, da pridobijo širok spekter znanj in veščin, potrebnih za zagotavljanje kakovostne oskrbe in nege ter varnosti tako zase kot za uporabnike.

Ključne kompetence, ki se razvijajo v okviru tega modula, so neposredno povezane z zahtevami poklica bolničarja-negovalca in delovnega okolja. Strokovno znanje, veščine kritičnega mišljenja, odgovornega odločanja, sodelovanja in komunikacije pa jim omogočajo uspešno in varno delo, kar prispeva k visoki kakovosti oskrbe in varnosti uporabnikov.

3. POKLICNE KOMPETENCE IN UČNI CILJI

V strokovnem modulu dijaki/dijakinje razvijajo naslednje kompetence:

1. Upoštevanje načel zdravega načina življenja in spodbujanje uporabnika k zdravemu načinu življenja.
2. Ugotavljanje potreb uporabnika, načrtovanje in izvajanje aktivnosti na področju varnosti in zdravja pri delu v okviru poklicnih kompetenc in strokovnih standardov.
3. Izvajanje aktivnosti na področju ergonomskih tveganj in uporaba ergonomskih pripomočkov.
4. Načrtovanje in izvajanje varnega transporta oseb, opreme, pripomočkov.

SREDNJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE (SPI)
BOLNIČAR-NEGOVALEC

Poklicna kompetenca 1:

Upoštevanje načel zdravega načina življenja in spodbujanje pacienta/uporabnika k zdravemu načinu življenja

Dijak/dijakinja:

- definira zdravje in razloži pojmovanje zdravja,
- našteje naloge svetovne zdravstvene organizacije,
- opredeli zdrav življenjski slog in življenjske pogoje,
- razloži povezavo med kakovostjo življenja, življenjskimi pogoji in zdravjem,
- utemelji pomen zdravstvene vzgoje in promocije zdravja,
- našteje in opiše državne presejalne programe,
- našteje dejavnike tveganja za zdravje (genetika, okolje in način življenja),
- navede varovalne dejavnike za ohranitev zdravja,
- razloži pomen osebne higiene za ohranitev zdravja,
- razloži pomen zdrave prehrane za ohranitev in krepitev zdravja,
- opiše pomen redne telesne dejavnosti za ohranitev in krepitev zdravja,
- našteje in opiše življenjska obdobja
- pojasni pomen varnega spolnega življenja,
- našteje vrste kontracepcijskih metod,
- našteje spolno prenosljive bolezni in načine za preprečitev prenosa,
- našteje vrste družin in razloži vpliv družine na življenje posameznika,
- razloži vpliv stresa na zdravje posameznika,
- našteje psihoaktivne snovi in razloži vpliv rabe in zlorabe psihoaktivnih snovi na telo,
- spodbuja pacienta/uporabnika k zdravemu načinu življenja.

Poklicna kompetenca 2:

Ugotavljanje potreb uporabnika, načrtovanje in izvajanje aktivnosti na področju varnosti in zdravja pri delu v okviru svojih kompetenc in strokovnih standardov

Dijak/dijakinja:

- opredeli pomen varnosti in zdravja pri delu,
- razlikuje tveganja glede varnosti in zdravja pri delu v različnih delovnih okoljih,
- loči odpadke v skladu z veljavno zakonodajo,
- dokumentira neželene dogodke in o njih poroča,
- zagotavlja varno delovno okolje.

Poklicna kompetenca 3:

Izvajanje aktivnosti na področju ergonomskih tveganj in uporaba ergonomskih pripomočkov

SREDNJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE (SPI)
BOLNIČAR-NEGOVALEC

Dijak/dijakinja:

- definira ergonomijo in pojasni ergonomska tveganja,
- utemelji pomen uporabe ergonomskih pripomočkov pri delu (premeščanju, premikanju uporabnikov),
- opiše in v dani situaciji uporablja ergonomska načela pri premikanju in premeščanju uporabnikov,
- našteje kriterije za ročno premeščanje uporabnikov,
- predstavi in opiše uporabo ergonomskih pripomočkov za ročno premeščanje uporabnikov,
- v dani situaciji uporablja kinestetične smernice,
- opiše in izvede različne položaje za nameščanje uporabnikov v dani situaciji,
- uporablja ergonomske pripomočke pri premikanju in premeščanju uporabnikov v dani situaciji,
- opiše in razloži tveganja, povezana z delovnim mestom (neustrezna delovna oprema in pripomočki, neugodni delovni pogoji, neurejeno delovno okolje),
- našteje tveganja, povezana z osebnimi lastnostmi zaposlenih,
- razloži tveganja, povezana s pacientom/uporabnikom (teža, velikost, zdravstveno stanje, funkcijsko stanje, kognitivne zmogljivosti, stopnja premičnosti, govor in komunikacija, čustvovanje in vedenje, obutev in obleka ...),
- razloži in v dani situaciji izvede higiensko vzdrževanje ergonomskih pripomočkov in njihovo brezhibno delovanje.

Poklicna kompetenca 4:

Načrtovanje in izvajanje varnega transporta oseb, perila, hrane, odpadkov v okviru svojih kompetenc in strokovnih standardov

Dijak/dijakinja:

- prepozna različna tveganja, povezana s transportom oseb, perila, hrane, odpadkov v delovnem okolju,
- razloži aktivnosti za ukrepanje ob posameznih tveganjih, povezanih s transportom oseb, perila, hrane in odpadkov v delovnem okolju,
- izvede transport oseb, perila, hrane, odpadkov v okviru svojih kompetenc in strokovnih standardov v dani situaciji v delovnem okolju,
- dokumentira transport oseb, perila, hrane in odpadkov.

4. STANDARDI ZNANJA

Področja ocenjevanja	Minimalni standard znanja	Optimalni standard znanja
	<i>Dijak/dijakinja:</i>	<i>Dijak/dijakinja:</i>

SREDNJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE (SPI)
BOLNIČAR-NEGOVALEC

Poklicna kompetenca 1: Upoštevanje načel zdravega načina življenja in spodbujanje pacienta/uporabnika k zdravemu načinu življenja

	<ul style="list-style-type: none"> • Povzame definicijo zdravja in našteje naloge svetovne zdravstvene organizacije. • Razloži povezavo med kakovostjo življenja, življenjskimi pogoji in zdravjem. • Pojasni pomen promocije zdravja in našteje državne presejalne programe. • Našteje varovalne dejavnike za ohranitev zdravja. • Razloži pomen osebne higiene, zdrave prehrane in redne telesne dejavnosti za ohranitev in krepitev zdravja. • Našteje življenjska obdobje in opiše posebnosti mladostništva. • Pojasni pomen varnega spolnega življenja. • Opiše nevarnosti prenosa spolno prenosljivih bolezni. • Našteje kontracepcijske metode. • Našteje vrste družin in opiše njeno vlogo v življenju posameznika. • Definira stres. • Našteje psihoaktivne snovi in razloži, kako vplivajo na zdravje posameznika. • Našteje posledice zlorabe psihoaktivnih snovi (psihične, fizične in socialne). 	<ul style="list-style-type: none"> • Definira zdravje in razloži pojmovanje zdravja ter pomen in naloge svetovne zdravstvene organizacije. • Na primeru razloži povezavo med kakovostjo življenja, življenjskimi pogoji in zdravjem. • Pojasni pomen promocije zdravja in opiše državne presejalne programe. • Razloži vpliv varovalnih dejavnikov na ohranitev zdravja. • Na primeru razloži pomen osebne higiene, zdrave prehrane in redne telesne dejavnosti za ohranitev in krepitev zdravja. • Razlikuje življenjska obdobja in opiše posebnosti vsakega obdobja. • Pojasni pomen varnega spolnega življenja, kako ga dosežemo. • Opiše nevarnosti prenosa spolno prenosljivih bolezni. • Opiše pravilno uporabo kontracepcijskih metod in razloži načrtovanje družine. • Na primeru razloži pomen družine za življenje in zdravje posameznika. • Razloži, kaj je stres in kako vpliva na zdravje posameznika. • Našteje psihoaktivne snovi in na primeru razloži njihov vpliv na zdravje posameznika. • Opiše posledice zlorabe psihoaktivnih snovi (psihične fizične in socialne).
<p>Področja ocenjevanja</p>	<p>Minimalni standard znanja <i>Dijak/dijakinja:</i></p>	<p>Optimalni standard znanja <i>Dijak/dijakinja:</i></p>
<p>Poklicna kompetenca 2: Ugotavljanje potreb uporabnika, načrtovanje in izvajanje aktivnosti na področju varnosti in zdravja pri delu</p>		

SREDNJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE (SPI)
BOLNIČAR-NEGOVALEC

<ul style="list-style-type: none"> • Našteje pravice in dolžnosti iz Zakona o varnosti in zdravju pri delu. • Povzame najpogostejše vrste tveganj v delovnem okolju (biološka, kemijska, fizikalna, psihosocialna). • Našteje ukrepe za preprečevanje bioloških, kemijskih, fizikalnih, psihosocialnih tveganj. • Našteje lastnosti nevarnih snovi in opiše škodljive učinke na človeka. • Pojasni varnostni list. • Našteje ukrepe v primeru požara • Opiše razliko med pojmi čiščenje, razkuževanje, sterilizacija. • Čisti in razkužuje po pravilih čiščenja in razkuževanja. • Loči različne vrste odpadkov in jih pravilno razvrsti skladno z veljavno zakonodajo. • Izbere in pravilno uporablja ustrezno osebno varovalno opremo. • Izvede ukrepe za preprečevanje neželenih dogodkov v dani situaciji. • Opiše dokumentiranje neželenih dogodkov. • Po pravilnem zaporedju opiše ukrepe pri kontaminaciji poškodovane in nepoškodovane kože ali sluznice s kužnino. • Po pravilnem zaporedju opiše ukrepe pri vbođu z ostrim kužnim predmetom. • Našteje pet načinov prenosa okužbe. • Našteje šest dejavnikov tveganja za razvoj okužb, povezanih z zdravstvom. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utemelji pomen varnosti in zdravja pri delu. • Razlikuje in opiše tveganja, s katerimi se srečuje bolničar pri svojem delu: biološka, kemijska, psihosocialna tveganja, fizikalna. • Pojasni ukrepe za preprečevanje različnih vrstah tveganj v zdravstvu. • Našteje vrste nevarnih snovi. • Opiše načine ravnanja z nevarnimi snovmi. • Pojasni vzroke za nastanek požara in ukrepe za varnost sebe in uporabnikov. • Razlikuje med čiščenjem, razkuževanjem in sterilizacijo. • Razlikuje med različnimi vrstami odpadkov in jih pravilno razvrsti. • Opiše standardne ukrepe za preprečevanje okužb, povezanih z zdravstvom. • Na primeru pojasni, kaj je neželeni dogodek. • Našteje ukrepe za preprečevanje neželenih dogodkov. • Opiše in predstavi dokumentacijo za poročanje o neželenih dogodkih. • Poimenuje dejavnike tveganja za razvoj okužb, povezanih z zdravstvom. • Razloži ukrepe za preprečevanje nastanka okužbe. • Razloži ukrepe za preprečevanje širjenja okužbe. • Razlikuje in izbere ustrezna zaščitna sredstva za preprečevanje in širjenje okužbe.
--	---

SREDNJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE (SPI)
BOLNIČAR-NEGOVALEC

	<ul style="list-style-type: none"> • Opiše način prenosa najpogostejših okužb, povezanih z zdravstvom, in ukrepe, s katerimi jih preprečujemo. • Našteje ukrepe za preprečevanje okužb, povezanih z zdravstvom. • Povzame namen izolacije. • Uporablja ustrezno osebno varovalno opremo pri posamezni vrsti izolacije. • Poimenuje najpogostejše okužbe, povezane z zdravstvom: MRSA, ESBL, VRE. • Našteje aktivnosti nege in oskrbe pri pripravi sobe in uporabnika na izolacijo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opiše način prenosa in širjenja okužb. • Pojasni pojem izolacija pacienta. • Načrtuje ukrepe pri posameznih izolacijah. • Opiše standardne ukrepe za preprečevanje okužb, povezanih z zdravstvom.
Področja ocenjevanja	Minimalni standard znanja <i>Dijak/dijakinja:</i>	Optimalni standard znanja <i>Dijak/dijakinja:</i>
Poklicna kompetenca 3: Izvajanje aktivnosti na področju ergonomskih tveganj in uporaba ergonomskih pripomočkov		
	<ul style="list-style-type: none"> • Povzame definicijo ergonomije. • Uporablja osnovna načela ergonomije v dani situaciji. • Prepozna tveganja, povezana z delovnim mestom (neustrezna delovna oprema in pripomočki, neugodni delovni pogoji, neurejeno delovno okolje). • Pri delu upošteva kriterije za ročno premeščanje uporabnika. • Uporablja ergonomske pripomočke za premikanje in premeščanje uporabnikov po postelji (aktivacija uporabnika, drsna podloga, sidro, obračalka). • Izvaja pravilni pristop k pacientu. • Uporablja osnovna načela pravilnega nameščanja v delovnem okolju. • Uporablja pripomočke za ročno premeščanje uporabnikov v dani situaciji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Definira pojem ergonomija. • Opiše osnovna načela ergonomije (varnega dvigovanja in premikanja bremen). • Našteje ergonomska tveganja. • Utemelji posledice ergonomskih tveganj (nepravilne drže, ponavljajočih se gibov, neustreznega delovnega okolja in opreme). • Na primeru pojasni kriterije za ročno premeščanje uporabnika. • Utemelji uporabo ergonomskih pripomočkov za razbremenitev pri delovnih obremenitvah. • Razlikuje in našteje ergonomske pripomočke za razbremenitev zdravstvenih delavcev pri delovnih obremenitvah. • Opiše pravilni pristop k pacientu/uporabniku ter pravilne prijeme.

SREDNJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE (SPI)
BOLNIČAR-NEGOVALEC

	<ul style="list-style-type: none"> Nastavlja različne položaje v postelji za nameščanje uporabnikov. Uporablja pripomočke za premikanje uporabnika po postelji. Izvede higiensko vzdrževanje ergonomskih pripomočkov. Razloži pomen tehnične brezhibnosti ergonomskih pripomočkov. Povzame pojem kinestetike. 	<ul style="list-style-type: none"> Razloži osnovna načela nameščanja pacienta/uporabnika v položaje v postelji. Opiše različne položaje v postelji. Opiše pripomočke za premikanje uporabnika po postelji. Na primeru pojasni higiensko vzdrževanje ergonomskih pripomočkov in tehnično brezhibnost. Pojasni pojem kinestetika.
Področja ocenjevanja	Minimalni standard znanja <i>Dijak/dijakinja:</i>	Optimalni standard znanja <i>Dijak/dijakinja:</i>
Poklicna kompetenca 4: Načrtovanje in izvajanje varnega transporta oseb, perila, hrane		
	<ul style="list-style-type: none"> Pojasni pomen transporta odpadkov in ločevanja čistih in nečistih poti. Našteje in pojasni transport oseb, perila, hrane, odpadkov v delovnem okolju. Opiše načine transporta hrane. Našteje prednosti in slabosti razdelitve hrane po klasičnem in tabletnem sistemu. Izvede transport v dani situaciji v delovnem okolju. Razloži aktivnosti za ukrepanje ob posameznih tveganjih, povezanih s transportom oseb, perila, hrane v delovnem okolju. 	<ul style="list-style-type: none"> Razlikuje čiste in nečiste poti. Razlikuje različne vrste transporta. Loči med tabletnim sistemom in klasičnim načinom razdelitve hrane ter pojasni vlogo bolničarja. Razloži aktivnosti nege in oskrbe pri pripravi uporabnika na transport. Izvede transport v dani situaciji v delovnem okolju. Razlikuje aktivnosti za ukrepanje ob posameznih tveganjih povezanih s transportom oseb, perila, hrane v delovnem okolju.